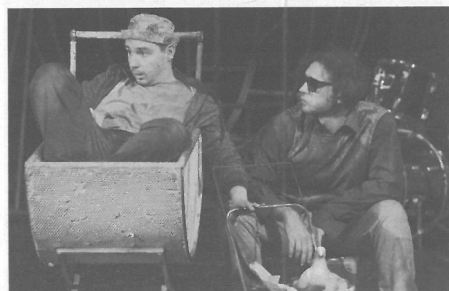
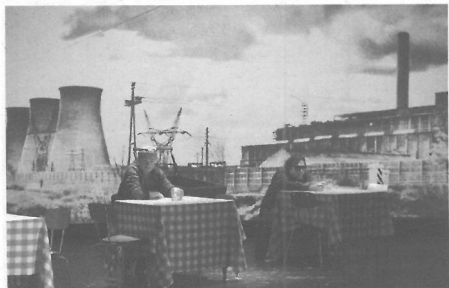

A kockás abroszokba ivódott múlt

Vad Fruttik – Likó Marcell – Géczi János – Vándorfi László: *Béke presszó*. Sajtóbemutató: Veszprém, Hangvilla, 2018. június 29.

Kortárs ősbemutatóval készült a Pannon Várszínház, ahol egy vidéki presszóban játszódó történet különös eseményeibe csöppenünk. A palotai Vad Fruttik zenekar frontemberéhez, Likó Marcellhez kötődő *A bunkerrajzoló* folytatásaként is értelmezhető *Béke presszó*ban szöveg, tánc és ének mentén fogalmazódik meg a '80-as, '90-es évek keserédes nosztalgiája.

Egyszer egy Vad Fruttik-koncerten Likó Marci a következő mondattal nyitott: „Te gye fel a kezét, aki Várpalotáról érkezett!” A veszprémi Expresszóban voltunk, nagyjából 20 kilométerre a várostól, ahol az énekes felnőtt, így elég sok kéz lendült a magasba. „Részvétem” – mondta Marci, s a zenekar egyből belekezdett a *Tudom, milyen* című dalba, mely „egy lakóteleppé pofozott ruszki laktanya” képével indul, és a refrénben arról beszél, milyen „végignézni, ahogy minden szépen lassan szétesik...”

Érdekes, milyen sokszor hallok másoktól negatív jelzőket a településről. Többen csak porfészeknek emlegetik, vannak, akik szerint elátkozott város. Aki elköltözik máshova, keserűséggel és rossz szájjal gondol vissza. A szintén várpalotai születésű M. Nagy Miklós, a Helikon Kiadó főszerkesztője a *Ha nem is egy bomba nő...* című könyvében írja: „Mindent megbocsátottam már Várpalotának, a bányász-lakótelepnek, az apámnak.”

Várpalotaiként én is tudom, milyen az egykori bányászvárosban élni. Igaz, az én gyerekkorom a '80-as évek helyett a '90-es évek kisvárosában játszódott, ami később, 2000-ben sem lett sokkal másabb (ja, bocs, a várunk egyre csinosabb), mint előtte tíz vagy húsz évvel ezelőtt volt. Ezért érzem át a várpalotai flinget, amely áthatja a Vad Fruttik-dalokat, az énekes élettörténet-rekonstrukcióját, a Géczi János által írt *A Bunkerrajzoló*t, Vándorfi László ugyanazzal a címmel bemutatott előadását és a most, a Hangvillában először előadott *Béke presszó* című zenés játékot is.

A darab zárt körű főpróbájára sokan kíváncsiak voltak, alig maradt üres szék a nagyteremben, ami nemcsak a zenekar népszerűségét, hanem az előadás előzményeként tekinthető *A Bunkerrajzoló* című színpadi adaptációnak a sikerét is mutatta. Siker, mert mind a könyv, mind az előadás a megkonstruáltságon túl aktuális, hiteles és őszinte képet fest egy korról, egy korosztályról. Mindazokról, akik a rendszerváltás után egy szürke iparváros lakótelepén nőttek fel, egy elveszett nemzedék részeként. Ebből a nyomasztó, fojtó légkörből pedig menekülni kell ismét, el kell nyomni valahogy, mint ahogy a fájdalomatompítja egy gyógyszer. A mindenki által ismert Fluimucil szirup reklámszövegének átirata – mely a darab elején hangzik el, éppen ezt vetíti elő a még sötét színpadon. Kis-

jánosnak (Szelle Dávid) is be kell venni a gyógyszert „mert ilyenkor letapad az, amit fel kell oldani.” „Hogy láss, hallj, ízleld a pillanatot, és tapintsd meg azt is, ami nem megragadható. Érzékd a gyönyörű világot!” – halljuk Claudia (Pap Livia) hangját a háttérből.

Minden, ami *A Bunkerrajzoló*ban egy generáció élettörténeteként kirajzolódott, az a *Béke presszó*ban csúcsosodik ki és zárul le, megmutatja az okokat, közelebbről láttatja az életteret, amelyben játszódnak az események. Már a nyitójelenetben élénk tárul Várpalota keleti városrésze, Inota. A háttérben egy kivetítőn fekete-fehérben látjuk a három inotai hűtőtoronyt, a színpadon pedig a Béke Művelődési Ház néhány évvel ezelőtt még működő presszójának, valamint környékének hangulatát idéző kellékeit: a kockás abroszos asztalokat, az olcsó italosüvegeket, sakktablát, műanyag kukát és a régi játszóterek elengedhetetlen darabját: a gömb alakú vas mászókat, a háttérben pedig WC-felirattal az ajtót. Ebben a környezetbe lépnek be a szereplők, a pusztuló szocialista nagyipar hatásait elszenvető hősök. Az összkép nagyon retró, ugyanakkor mégsem annak a kellemes, nosztalgikus hangulatot árasztó életérzése, hanem épp ellenkezője. Azt láttatja, hogy ami nagyobb városokban a retró-filing kellékének számít egy-egy helyen, az itt, ebben a városban maga a hétköznapi valóság. Látjuk a gyárepület előtt elterülő szocreál környezetet, benne egy átlagos fiataalt: a főhőst, Kisjánost, a haját törölközőbe csavart, gumipapucsban és melegítőben flangáló Claudiát, a kommersz italokkal koccintó törzsvendégeket és az unott arcú pincérlányokat. A színpadi képpel tökéletes összhangban felcsendül a *Béke presszó* című Vad Fruttik-sláger, s ezzel ténylegesen is kezdetét veszi a történet, melynek gerincét a párbeszédre felfűzve továbbra is a zenekar egyes dalai adják, többnyire énekelve, élőzenei kísérettel megszólaltatva, sok-sok táncsal megbolondítva (a koreográfus a darabban is szereplő Krámer György). Zseniális az összhang, nemcsak jó színészeket, de kiváló énekeseket és táncosokat látunk a színpadon.

A kezdeti kocsmai jelenetek szándékosan rájátszanak a kisvárosi életérzésre, rengeteg iróniával és paródiával mutatva rá a kiüresedett, leépült környezetre. Mi

magunk is keserűen felnevetünk, hiszen ismerős érzéseket váltanak ki belőlünk. A darabban megjelenő figurák a mai napig szembe jönnek velünk az utcán, lakótelepi galambok zavarják fel a panelrengeteg közé beszorult csendet, a szomszéd Józsi bácsi már 30 éve minden nap ugyanabba a sarki kocsmába jár délutánonként. Ilyen ingerszegény légkörben persze hogy mindenki felkapja a fejét a hírre, és egy hónapig arról beszél, hogy valamelyik hollywoodi sztár (legutóbb például Jennifer Lawrence) a környéken forgat.

Kisjános „utazása” is végül egy ilyen esemény kapcsán indul el a Béke presszóban. Amerikai filmesek forgatásra készülnek az egykori, üresen hagyott erőműben, melyhez azonban szükséges az egyik óriástorony felrobbantása. Ez a robbantás nyitja meg a negyedik dimenziót, ahol szabad lesz az átjárás mennyország és pokol között. Felszakadnak a régi sebek, s akárcsak *A Bunkerrajzoló*ban, emlékek törnek fel a múltból, családi tragédiák, azon túl pedig generációs traumák körvonalazódnak. Amivel többet ad ez a „folytatás”, hogy míg

*A Bunkerrajzoló*nál egy konkrét személy élettörténetének felépítésével kaptunk képet a '80-as, '90-es évek kisvárosi létéről, addig a *Béke presszó* Kisjánosa akárki lehet. Persze, vannak egyértelmű párhuzamok és utalások, ami alapján azonosíthatjuk Kisjánost *A Bunkerrajzoló* főszereplőjével, vagy az Idegent (Krámer György) a mű írójával, Géczy Jánossal, de sokkal inkább egy egész közösség és azon túl egy társadalom történetét látom kibomlani. Olyan életek jeleit, amelyeket a keserűség, a kiüresedés és az ingerszegény környezet határoz meg, és a megrendült állapotból olykor kizökkeni a beszűkült városlakót némi történet, legyen az valós esemény vagy képzelt látomás. Azért írom, hogy vagy-vagy, mert a torony felrobbantása és az azt követő események is szimbolikusan, amolyan költői homállyal jelennek meg. A robaj után ugyanis végig az az érzésem, mint egy lázálomba csöppennék. Különös figurák érkeznek: Winnetou (Kékesi Gábor), aki Kisjános alteregója, a westernfilmbe illő hős, Ezüst John (Gazdag Tibor), Jurij Gagarin (Szte Árpád Csaba), Kisjános anyja (Pap Livia) Claudia Cardinalévá változik át, a pultoslányok pedig démoni lényekké alakulnak. Minden a feje tetejére áll, miközben az élményt tovább fokozza a Vad Fruttik közismert dalainak előadása.

A hol felkavaró, hol tragikomikus jelenetek végén ugyanoda jutunk vissza, ahonnan a cselekmény elindult, az inotai Béke Művelődési Ház kocsmájába. Eltűnnek a szürreális látomások, Kisjános felébred, és kótyagos fejjel rájön, hogy ott van, ahol előző nap este: az alumínium hamutartós, kockás abroszos jelenben. Aztán felcsendül az utolsó dal, az új albumról a *Vége* című, amire kedvem lenne felugrani és énekelni, de mivel mégiscsak színházban vagyok, így inkább csak szimplán vörösre tapsolom a tenyerem a függöny behúzása után.

Éltető Erzsébet

